

Det kræver top-hygijne at skærme øko-kalve for cryptosporidier

Konklusion

Syv tiltag, der sænker problemer med cryptosporidier:

- Høj hygijne i kælvningsboksen
- Tidlig og rigelig mængde råmælk
- Grundig vask og udtørring af kalvebokse
- Brænding af inventar og bokse med blød gasflamme
- Pause før der sættes nye kalve ind i rengjorte bokse
- Hurtig og rigelig tildeling af elektrolytter til ramte kalve
- Isolering af kalve med diarré som følge af cryptosporidier

Fokus: Croptosporidier er nogle små sejllivede fætre, men smittetrykket kan dæmpes ved at overholde en håndfuld faste regler.

Af Finn Strudsholm og Henrik Læs-søe Martin, fns@seges.dk, Seges

Dødeligheden blandt økologiske kalve ligger på 7 til 8 procent, og diarré er en af de hyppigste årsager, når levendefødte kalve ikke klarer de første levemåneder.

Årsagen til diarré er tit et samspil mellem miljø/hygijne, management og forskellige mikroorganismer. I det spil er nogle af de mere 'trælse' mikrober for kalvene en gruppe parasitter, som hedder cryptosporidier.

Cryptosporidier findes i de fleste kælvningsbokse og kalvestalde, og de kan være en særlig udfordring i økologiske besætninger, hvor de nyfødte kalve går længere sammen med koen, og hvor kalvene går flere sammen allerede fra otte dages alderen. Begge dele øger risikoen for overførsel af smitte.

Sejllivede mikroorganismer

Cryptosporidier tilhører en gruppe af parasitter, som er modstandsdygtige i miljøet og kan overleve længe i staldbunden, på inventar eller forurenede redskaber og udstyr.

Et amerikansk projekt har vist, at cryptosporidier kan overleve i over et år i rester af gødning og i jord og vand i over et halvt år.

Heller ikke perioder med frost tager livet af parasitterne, som kan danne sporer og på den måde kapsle sig inde i en skal, som sikrer beskyttelse.

Mekanisk rengøring og udtørring virker

I en svensk undersøgelse besøgte man for nogle år siden 13 økologiske kvægbesætninger for at kortlægge, hvor udbredt cryptosporidierne er.

De undersøgte også hvilke faktorer, der hænger sammen med smittetryk fra cryptosporidier. I de økologiske besætninger var der fire forhold af sikker betydning:

- Kalvens alder
- Hygijne i strøelsen
- Vaskerutiner og udtørring
- Landmandens indstilling til smittebeskyttelse

Omkring vask og udtørring er det en fordel, hvis der er kapacitet til, at boksene kan stå tomme i en periode, før nye kalve rykker ind.

Svenskerne har også undersøgt betydningen af kalkning af boks og inventar på cryptosporidier. Her fandt de, at kalk ikke fjerner cryptosporidierne, som er meget sejllivede, men kalk kan forsinke udbrud af diarré, og kalkning er derfor fort-

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Cryptosporidier findes i de fleste kælvingsbokse og kalvestalde. Foto: Linda R. Duve.

Der skal kun en meget lille mængde cryptosporidier til for at inficere en modtagelig kalv.

Cryptosporidier er en udbredt parasit

I den svenske undersøgelse fandt forskerne cryptosporidier i gødningsprøver i alle besøgte besætninger, og 45 procent af de undersøgte kalve var bærere af parasitten.

Vi har ikke tilsvarende screenings fra danske øko-besætninger, men andre internationale undersøgelser viser samme billede som i det svenske projekt. Nemlig, at cryptosporidierne er vidt udbredte i kalvestalde over hele verden.

Cryptosporidier er på den måde en af de mest betydende årsager til diarré. Problemerne rammer især kalve, der er mellem én og tre uger gamle, mens en anden af øko-kalvenes fjender, coccidierne, typisk først giver problemer, når kalvene er ældre end tre uger.

Kalve med cryptosporidiose får ofte meget vandig diarré, og kalvene kan få nedsat drikkelyst. Tit er det dog ikke muligt at skelne denne type diarré alene ud fra de umiddelbare sygdomstegn. Andre typer mikrober, både virus og bakterier, kan give tilsvarende symptomer.

sat en god rutine efter rengøring af kalveboksene.

Andre undersøgelser har vist, at kortvarig brænding med en blød gasflamme er effektivt til at slå parasitten (dens æg) ihjel.

Kalve dør af mangel på væske

Mens årsagen til diarré ofte kan findes hos cryptosporidier eller andre mikroorganismer, er det typisk det efterfølgende tab af elektrolytter og væske, at kalvene dør af.

En kalv med stærk diarre kan miste 6 til 8 liter væske på en dag, og hurtig tilførsel af væske i form af en elektrolytblending er derfor afgørende for at holde ramte kalve i live.

Det er bedst at give elektrolytterne forskudt i forhold til mælkefodringen, og tildeling af f.eks. 2 liter elektrolyt 3 gange daglig – ud over

mælkefodringen, vil redde livet for de fleste kalve med slem diarré.

Isolér syge kalve

Der skal kun en meget lille mængde cryptosporidier til for at inficere en modtagelig kalv, og der sker derfor meget let smitte via miljøet.

Når først en kalv har fået diarré, så er der ret sikkert cryptosporidier overalt i dens nærmiljø. Det er derfor afgørende, at en kalv med diarré isoleres bedst muligt fra andre kalve.

Som kalvepasser skal man også være meget bevidst om risikoen for at bringe smitte videre til andre kalve, hvis ikke hygiejnen er helt i top.

Brug af engangshandsker, håndvask og støvlevask er nødvendig. Smitte kan desuden sidde på tøjet, hvis du har haft kontakt med kalv eller inventar.

Fakta

- Cryptosporidier (Cr) er en parasit, der findes i næsten alle kælningsbokse og kalvestalde
- Cr invaderer tarmen og udløser diarré
- Sporer af Cr overlever et år i gødningsrester
- Cr smitter meget let fra kalv til kalv
- Der er ingen vaccine mod Cr

ROTTER

AUTORISERET ROTTESIKRING

Prisgaranti
Ingen fordyrende mellemlid

ROV FLUEN®

Professional skadedyrssikring

Tlf. 7575 6348 - rovfluen@rovfluen.dk - www.rovfluen.dk

Epoxy specialisten

- ✓ Foderbord
- ✓ Tankrum
- ✓ Plansiloer
- ✓ Malkestald/robotrum
- ✓ Alt i murearbejde

NORDIC TOTAL BYG
 Nordic Total Byg ApS
 Industriparken 15, Skodborg,
 6630 Rødding
 Tlf. 23 23 29 88

Specialvaskemaskiner til malkeklude

Agro vaskemaskiner fra PRIMUS er specielt konstrueret til vask, desinfektion og opvarmning af malkeklude - ALT i én proces.

ØKO-farm
VMELEKTRO AS
 www.vm-elektro.dk • Tlf.: 87 26 23 00

M-Skrab MK 2

NY MODEL

- Billig
- Driftsikker
- Velegnet til sand

Mørch Teknik - 87 86 48 00

